

"Jag förutspår, att du icke skall skörda guld på detta företag - lika lite som jag författarrykte. Mitt opus är icke av den art, att det kan vinna många läsare. Och bland dem, som det lyckas erhålla, skall det icke vinna odelat bifal.: Ty medan jag skrivit, har jag känt mig som stridsman under de idéers fana, för vilka jag lever och andas, och mitt arbete är ett spjut, som jag slungat mot de fientliga lederna, i krigarens lovlige uppsåt att såra och döda,"

Citat ur förorden till Viktor Rydbergs "Den siste atenaren".

KAMELEONTEN

Norge på svenskarnas önskelista under Gustav III. Nytt krig mellan Sverige och Danmark-Norge 1788. Försvarsförbund med Ryssland 1791. Hemligt försvarsförbund med Frankrike 1792.

Försvarsförbund med Ryssland 1799. Fördrag med England 1804. Tilsitfördraget mellan Napoleon och Alexander I 1807.

Den svenska imperialismen inför sitt fall. Finland jämte Åland till Ryssland 1809.

Bernadotte en ny Karl XII. Med mål att erövra Norge hemligt fördrag med Ryssland 1812. Fördrag med England 1813 med löfte om hjälp att erövra Norge. Allians med Preussen 1813 för den kommande annekteringen av Norge.

Sverige får äntligen Norge genom Kielfreden 1814. Norge tvingas till underkastelse genom Bernadottes invasion 1814.

Gustav III:s politiska målsättning i form av Karl XII:s gamla idé, att tillskansa sig Norge, skulle i sinom tid leda till ännu ett krig mellan Sverige och Danmark. Liksom i det förgångna måste man från svensk sida först försäkra sig om lämpliga bundsförvanter. Det visade sig dock, att vare sig Ryssland eller Frankrike föll för de gustavianska locktonerna. Danmark-Norge var för övrigt i förbund med Ryssland och Gustav III:s plan att skilja de båda alliansbröderna, genom sitt sammanträffande med kejsarinnan Katarina III i Fredrikshamn den 29 juni 1783, ledde inte till något resultat. Biträde för sin plan fick han heller inte av Ludvig XVI i Frankrike, men däremot ett särskilt understöd i form av 6000000 livres under fyra år i kraft av försvarsförbundet i Versailles den 19 juni 1784.

Men nu var det ju så, att krig skulle det bli. Ryssland kunde anses som ett lämpligt mål enligt kungens mening. Vid ett besök i Köpenhamn den 5 november 1787 försökte Gustav III att i stället skilja Danmark-Norge från Ryssland. Inte heller den planen gick i lås eftersom Danmark inte ville ge upp vänskapen med

Ryssland. I bakgrunden fanns sannolikt de danska farhågorna för Norges säkerhet och därför avböjde danskarna varje ryskt äventyr.

Och krig blev det, - ett svenske kungens krig med Ryssland. Fanns det ingen anledning kunde ju en sådan skapas. Finnar kläddes om till ryssar, som beordrades anfälla något svenskt intresse i Finland, - en bro eller en lada och så var då äntligen en krigsorsak funnen. Sedan kriget med Ryssland pågått i två månader tvingades Danmark-Norge, genom försvarsavtalet med Ryssland, att förklara krig mot Sverige den 19 augusti 1788. Det resulterade i svenska truppkoncentrationer till Skåne då man befarade, att danskarna i första hand skulle intressera sig för sina gamla landamären. I stället ryckte en dansk-norsk armé in i Bohuslän den 24 september samma år. På några få dagar besattes Uddevalla, Vänersborg, Lilla Edet och Kungälv. Då inträdde försynen i form av påtryckningar från England och Preussen mot Danmark, då man från den sidan önskade att Sverige odelat skulle kunna ägna sig åt kriget med Ryssland. Under hot om invasion i Holstein tvingades Danmark att ge upp, varefter kriget avslutades genom den så kallade neutralitetsdeklarationen av den 9 juli 1789 mellan Danmark och Sverige.

Som en följd av Napoleonkrigen skulle ännu ett krig komma att utbryta mellan Danmark och Sverige, - men först en liten rekapitulation, om den förut omtalade svenska kappvändningspolitiken.

Genom försvarsförbundet med Ryssland den 19 oktober 1791 lyckades Gustav III äntligen få in en kil i den rysk-danska koalitionen. Stora vinster för det svenska livsrummet hägrade i framtiden, det var nu inte bara fråga om Norges erövring utan också Polens krona och en monarkisk allians mot den franska republiken. Men därav blev intet. En pistolkula mot den svenske kungen av "redskapet", kapten Anckarström den 16 mars 1792, ändade kungens liv den 29 mars samma år. Ännu en tid kunde dock svenskarna utkvittera de årliga subsidierna om 300000 rubel, som de försäkrat sig om vid fördraget.

Då svenskarna påföljande år den 17 maj ingick ett hemligt försvarsförbund med den franska republiken drog ryssarna in sitt understöd. Så fort gick det således att vända kappan den här gången. Efter ett väpnat neutralitetsförbund med Danmark 1794 ingick svenskarna ett försvarsförbund med Frankrike i Paris den 14 september 1795. Bakom låg neutralitetsförbundet med Danmark, som försämrade Sveriges förhållande till Ryssland. Av den franska republiken lyckades svenskarna få ett understöd av inte mindre än 10.000.000 livres, varav 400.000 omedelbart! Franska pengar kunde ju vara lika bra som ryska. Men säg den lycka som varar beständigt. Redan i mars 1796 drog fransmännen in understödet då svenskarna använde pengarna till annat än vad man kommit överens om.

Efter den uppslagna förlovningen med den franska republiken, vände sig svenskarna åter till Ryssland och blev mottagna inom ramen för den så kallade andra koalitionen mot Frankrike, genom ett försvarsförbund av den 29 oktober 1799. Det är värt att notera, att ryssarna nu aktade sig för att betala några

kontanter till förbundsbrodern. Året efter, den 16 december, ingicks i S:t Petersburg ett väpnat neutralitetsförbund mellan Sverige, Ryssland, Danmark och Preussen. Det riktade sig inte bara mot Frankrike, utan kanske framförallt mot engelska övergrepp mot den neutrala sjöfarten. Engelsmännen tvingade Danmark ur koalitionen genom tillintetgörandet av den danska flottan på Köpenhamns redd den 2 april 1801 och då den ryske tzaren månaden innan fallit offer för ett attentat, upplöstes koalitionen av sig själv.

En tredje koalition mot Napoleons Frankrike bildades mellan Österrike, Ryssland och England. Till denna inbjöds även Sverige, Danmark och Preussen. Gustav IV Adolf, som nu var svenskarnas kung, föll för locktonerna, medan Danmark och Preussen orubbligt fasthöll sin neutralitet. Genom fördraget med England den 3 december 1804 fick svenskarna 60.000 pund sterling till att förstärka befästningarna i Stralsund. Ytterligare understöd utverkades genom augustikonventionen 1805 med England och Ryssland, mot att svenskarna skulle förstärka sin garnison i Stralsund och tillåta ryska trupper att landstiga i Pommern. Genom förbundstraktaten i Bäckaskog den 3 oktober 1805 med England, förband sig svenskarna till aktivt deltagande i kriget mot Napoleon med en här om 10.000 man, vilken tillsammans med ryssar och engelsmän skulle driva ut fransmännen från den engelske kungens arvland Hannover. Sist men därför inte minst skulle svenskarna få 20.000 pund sterling per månad i understöd och dessutom betalt för sina övriga omkostnader för det planerade kriget.

Genom Napoleons segrar vid Ulm och Austerlitz 1805 sprängdes även den tredje koalitionen och ur den uppstod den fjärde koalitionen, sedan Preussen efter diverse förvecklingar gått in i Österrikes ställe. Även denna koalition fann sitt slut genom Napoleons seger över ryssarna vid Friedland den 14 juni 1807 och det därpå följande förbundet i Tilsit den 7 juli 1807 mellan Napoleon och Alexander I, inledningen till den svenska förlusten av Finland. Nu levde svenskarna farligt, men det hjälptes upp genom det nya försvarsförbundet med England den 8 februari 1808, vilket under ett år garanterade en engelsk flotta i Östersjön och sist och därför ännu en gång inte minst! 100.000 pund sterling per månad i understöd.

Danmark hade i det längsta hållit fast vid sin neutralitetspolitik under Napoleonkrigen, men genom fördraget i Tilsit tvingades Danmark-Norge in i kontinentalblockaden mot England. Det föregicks av den engelska flottans bombardemang av Köpenhamn den 2 till 5 september 1807 och den därpå följande engelska invasionen av Själland samt att Danmark tvingades utlämna hela sin flotta till England. Genom Danmarks anslutning till kontinentalsystemet förband det sig också att delta i ett franskt-ryskt anfall mot Sverige.

Den svenska imperialismen stod inför sitt fall. En delning av landet i höjd med Motala ström mellan Danmark och Ryssland låg hotande nära, men i vart fall skulle Danmark återfå sitt Skåneland. Som en följd av Tilsitplaneringen gick ryska trupper in i Finland den 21 februari 1808 och den 14 mars följde så den danska krigsförklaringen mot Sverige. Den samordnade anfallsplanen gick ut på, att då de ryska trupperna nått Åbo skulle den franske marskalken Jean-Baptiste

Bernadotte! övergå till Skåne från Själland, med en fransk-dansk armé om 36000 man. Denna skulle därefter uppdelas i två avdelningar, varav en skulle gå mot Göteborg och en mot Karlskrona. Under tiden skulle ryssarna invadera Gotland och landstiga i Kalmar. Den ryska delen av planeringen fortgick efter beräkningarna, med undantag för landstigningen i Kalmar och redan den 1 april 1808 kunde tzaren utfärda manifestet om Finlands förening med Ryssland, sedan den dåvarande finska huvudstaden Åbo fallit den 22 mars. Den franska delen av planeringen föll emellertid genom att en stark engelsk flotta hindrade marskalk Bernadottes överskeppning från Själland till Skåne. Den blivande svenske kungen fick den här gången nöja sig med, att från Helsingör titta på det skånska landet och siluetten av Helsingborg. Men därest inte engelsmännen förstört den danska flottan, skulle med stor säkerhet Bernadotte inte ha stannat på sundets västra sida!

Genom freden i Fredrikshamn mellan Sverige och Ryssland den 17 september 1809 minskade det svenska imperiet med omkring en tredjedel av sin yta. Finland jämte Åland fick avträdas, liksom delar av det egentliga Sverige intill Torne och Muonio älvar. Dessutom tvingades landet stänga sina hamnar för engelska fartyg. Den 10 december samma år slöts fred även mellan Sverige och Danmark i Jönköping, utan vare sig vinst eller förlust för någotdera landet. Vid den därpå följande freden med Frankrike i Paris den 6 januari 1810 förpliktade sig svenskarna att ansluta sig till kontinentalblockaden mot England. Som motprestation återfick svenskarna Pommern med Rügen och dessutom Napoleons garanti för Sveriges integritet.

Sedan Gustav IV Adolf tvingats abdikera, sökte man i Sverige efter en ny Karl XII och vad kunde vara lämpligare än en av Napoleons segerrika generaler. - Möjligen Napoleon själv, men vid den här tiden skulle han nog inte ha accepterat den lilla utposten i norr. Valet föll i stället på Jean-Baptiste Bernadotte, marskalk av Frankrike och furste av Ponte-Corvo. Trots att Bernadotte ej sett annat av Sverige än det annekterade Skåne från sin utsiktspunkt i Helsingör, accepterade han förslaget och på riksdagen i Örebro den 21 augusti 1810, valdes han till tronföljare efter den barnlöse Karl XIII. Den nye tronföljaren, som erhöll namnet Karl Johan, fick redan under sin kronprinstid den verkliga makten. Sin kungatitel förvärvade han först vid Karl XIII:s död 1818.

Så hade man en styresman i Sverige som inte kunde tala eller skriva svenska, - men inte ålades han samma försvenskingsprocedur som folket i Skåneland! Ändå kunde han ingå ett hemligt fördrag med Ryssland den 5 och 9 april 1812, där tzar Alexander förband sig att militärt hjälpa den svenske kronprinsen att erövra Norge! Ryssarna skulle ställa 15.000-20.000 man jämte krigsfartyg under kronprinsens befäl. Efter operationerna mot Norge skulle den ryska styrkan jämte 25.000-30.000 svenskar gå över till Tyskland för att sättas in mot den franska armén. Tzaren utlovade, att de ryska trupperna skulle vara färdiga att ställas under kronprinsens befäl redan den 13 maj samma år. Som ett streck i den fula uträkningen kom Napoleons anfall mot Ryssland i juni månad 1812.

Samme Bernadotte och samme Alexander träffades på nytt i Åbo där de den 30 augusti 1812 ingick ett nytt fördrag. Här bekräftades nu först fördraget av den 5 och 9 april med tillägg att de ryska hjälptrupperna i Sverige utökades till 35.000 man. 25.000 av dem skulle under september månad samma år överföras till Skåne för ett kommande anfall mot Danmark. Kronprinsen tillförsäkrade sig även rätten att bestämma över Själlands öde. I gengäld förband sig Karl Johan, att Alexander skulle få fria händer med avseende på storfurstendömet Warszawa i Polen. Alexander utlovade dessutom ett lån på en och en halv miljon rubel, att återbetalas 16 månader efter det svenskarna övertagit Norge. Fransk tronföljare efter en eventuell seger över Napoleon var även på tapeten och kanske skulle den svenske kronprinsen rent av bli kung av Frankrike! Vilket skulle ha varit den fullkomliga lyckan för alla anhängare av det verkligt storsvenska imperiet, - från Nordkap till Pyrenéerna.

Karl X Gustavs, Karl XII:s och Gustaf III:s planering för ett svenskt Norge höll nu på att effektueras av en invandrad fransman, strax nedanför den svenska imperialisttronen. Onekligen skulle det ha passat mycket bättre om samme fransman ägnat sina krafter åt det nya hemlandet, än att genast ta upp sina imperialistiska företrädares erövringspolitik. Som vi sett av fördraget var det inte bara Norge det var frågan om, utan i stället den sedan länge hänsovne pfalzgrevens Bältgräns som hägrade. Var nu vägen stängd österut måste ju det storsvenska livsrummet ta andra vägar, i detta fall mot Danmark-Norge.

Men det räckte inte bara med Rysslands godkännande, sedan det visat sig att ryssarna hamnat i uppenbart trångmål under den inledande franska offensiven österut. Den 3 mars 1813 fick svenskarna till stånd en förbundstraktat med England, där man utlovades direkt hjälp med Norges förening med Sverige. I gengäld utlovade Karl Johan minst 30.000 man till operationer på det europeiska fastlandet, mot den gemensamme "fienden" Napoleon. Svenskarna skulle dessutom erhålla 1.000.000 pund sterling i understöd och därtill den franska ön Guadeloupe i Västindien. Den sistnämnda delen av fördraget var en personlig fördel enbart till Bernadottefamiljen!

Genom alliansen med Preussen den 22 april 1813 slöt svenskarna slutligen ringen kring Danmark. Preussens kung godkände den kommande annekteringen av Norge mot att svenskarna inte skulle lägga ner sina vapen förrän Preussen återfått sin maktställning före Napoleonkrigen.

Nu hade svenskarna åter vind i sina politiska segel, kappan var på nytt vänd efter den bästa vinden. Danmark - den gamle fienden, var helt omringat. - Men det fanns ju en risk då det kunde tänkas att Danmark kunde lämna sin franska koalition och gå över bland Napoleons fiender. Det gällde därför att snabba på och redan den 21 april 1813 bröt svenskarna sina diplomatiska förbindelser med Danmark. Karl Johan planerade att snarast invadera Danmark genom Holstein, - men den ryske tzaren Alexander sade nej - de ryska hjälptrupperna var nu inte längre avsedda för det ändamålet, "föreningen med Norge borde sökas i strid icke mot Danmark, utan på de tyska slätterna mot Frankrike", löd budskapet.

Efter smärre sammanstötningar mellan svenska och danska sjöstridskrafter, följde de allierades seger över Napoleon vid Leipzig den 16-19 oktober 1813. Efter slaget vände sig Karl Johan mot Danmark med en här av svenska, tyska och ryska trupper! För tredje gången hotades nu det danska moderlandet av en svensk legotrupsinvasion från söder. Danmark tvingades inför det massiva hotet, att finna sig i ett stillestånd som avslutades med freden i Kiel den 14 och 15 januari 1814. Här gick nu de storsvenska drömmarna i uppfyllelse, då Danmark tvingades avträda Norge till Sverige, - men må vi särskilt notera, att det skedde med Englands och Rysslands medverkan! Som ersättning skulle Danmark erhålla svenska Pommern och Rügen samt skulle Danmark nödgas gå med i alliansen mot Frankrike.

Liksom i Roskilde, Köpenhamn och Fountainebleau utlovade svenskarna i Kielfreden, att Norges folk skulle få behålla sina hävdvunna lagar, friheter, rättigheter och privilegier. Visa av erfarenheterna hur svenskarna handskas med likadana löften mot Skånelands folk, valde norrmännen att gå sin egen väg. Med Sverige och svenskarna kände man ingen samhörighet. I Eidsvold antog man i stället Norges nya grundlag den 17 maj 1814 och samma dag valde man enhälligt den danske prinsen Kristian Fredrik till Norges konung!

Då övertalning inte hjälpte om de utlovade svenska välsignelserna tillgreps Bernadotte kraftåtgärder, för Norge skulle han och svenskarna ha. Det gällde ju herrefolkets livsrum på den Skandinaviska halvön. I slutet av juli 1814 kommenderade Bernadotte en armé om 47000 man över den norska gränsen, mot ett folk som saknade krigsmakt av den här numerären. Detta ledde till stilleståndsfördraget i Moss den 14 augusti 1814, där prins Kristian Fredrik tvingades avsäga sig sin myndighet mot att svenskarna godkände den i Eidsvold antagna norska grundlagen, och därtill godkänna det norska stortinget som företrädare för det norska folket. I princip samma godkännande fick den skånska lantdagen en gång i tiden, men av det förgångna har vi erfarit hur det gick med den. Norrmännen lyckades som bekant hålla ut och kunde i sinom tid befria sig från det främmande herraväldet.

Svenskarnas drivfjäder i det kontinentala dramat mot Napoleon var inte Napoleon och Frankrike i första hand, utan i stället handlade man efter hävdvunna politiska linjer att till varje pris amputera Danmark ännu en gång och därest man fått stormakternas bistånd skulle inte Bernadotte ha nöjt sig med bara Norge. Men även den här gången visste stormakterna var de hade sina "pappenheimare" och dessa fick ännu en gång finna sig i att ta det de erbjöds och inget mera!

Hela den nu skildrade perioden är egentligen en mycket ful historia och i själva verket utan ära, sammantaget kan det vara grunden till, att mycket av detta är mörklagt och föga känt bland folket i detta vilseförda land.

Nästa avsnitt som har direkt samband med Bernadottes krigspolitik har, tydligen av hänsyn till det nu regerande kungahuset, så gott som fullständigt förtigits i den

svenska historiesammansvärjningen. De händelser som utspelade sig i Skåne mot en försvarslös befolkning var helt enkelt brottsliga och ansvaret får i första hand anses vila på den importerade franske kronprinsen, Jean-Baptiste Bernadotte, alias Karl Johan och hans hantlangare ur den adliga militärkåsten.